

בראשית פרק יב: "לך לך"

מבוא

בלימוד פרק י"ב אנו נפגשים עם אברהם אבינו, החל מהדיבור הראשון של ה' אליו בציווי "ויאמר ה' אל אברהם לך לך". במשך עשרה דורות אין ה' מדבר עם איש עד שמגיע אברהם לעולם. הדיבור "לך לך" הוא אור המתחיל לבקוע מתוך החושך הגדול. בפרק זה מתחילים פרקי אברהם, הפותחים את סיפורי האבות בספר בראשית.

שאלות מכוונות למידה

- מדוע נבחר אברהם לאבי האומה ומדוע אין הדבר כתוב בפתח פרקי אברהם?
- מה אפשר ללמוד מהפנייה של ה' לאברהם אבינו?
- מהם הניסיונות הראשונים של אברהם וכיצד עמד בהם?

צו ה' לאברהם וקיומו (א-ה)

הקדמה

ישעיה נא,

- ...הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם.
- הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחולקכם...

בלימוד פרק יב אנו מקיימים את דברי הנביא ונפגשים עם אברהם אבינו החל מהדיבור הראשון של ה' אליו.

בראשית רבה לט, ד

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך" - "החכמה תעז לך לך" - "החכמה תעז לך לך" (קהלת ז, ט). מעשרה דורות שמנח ועד אברהם ומכולם לא דברתי עם אחד אלא עמד "ויאמר ה' אל אברהם לך לך".

במשך עשרה דורות אין ה' מדבר עם איש עד שמגיע אברהם לעולם. הדיבור "לך לך" הוא אור המתחיל לבקוע מתוך החושך הגדול.

מה בין אברהם לנח?

בראשית יב	בראשית ו
(א) ויאמר ה' אל אברהם	(ח) ונח מצא חן בעיני ה'
לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך	(ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הנה בדרתיו
אל הארץ אשר ארצך:	את האלקים התהלך נח:
(ב) ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה:	(יג) ויאמר אלקים לנח קח פל בשר בא לפני....
(ג) ואברכה מברכך ומקללך אאר	(יד) עשה לך תבת עצי גפר...
ונברכו בך כל משפחות האדמה:	(יח) והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התבה...

1. השווה בין התיאור של התורה לתחילת דרכו של אברהם לתחילת דרכו של נח.

- מה ההבדל המשמעותי בין שני התיאורים הללו? מה חסר בתיאור על תחילת דרכו של אברהם?
- אילו שתי שאלות מתעוררות בעקבות השוואה הזו?

בחירת אברהם

המהר"ל בספרו "נצח ישראל", פרק יא

...באברהם לא היה בחירה פרטית, רק (אלא) באומה הישראלית, שהם זרעו. שהרי כתיב באותה בחירה "ואעשה אותך לגוי גדול", וזה בחירה כללית, ובחירה כמו זאת אין תולה במעשה כלל, ולא בחטא...
עיקר הבחירה שבחר השם יתברך באברהם, לא היה בחירה פרטית, רק שבחר בו ובזרעו אחריו בחירה כללית, ולא היה בחירה פרטית. שהבחירה הפרטית הוא לפי המקבל, ואם נשתנה המקבל, ישתנה הדבר. ולכך יתורץ השאלה, שלא הזכיר הכתוב צדקת אברהם, קודם שנגלה עליו השכינה, ואמר לו "לך לך מארצך וממולדתך וגו'", שאם כך היה משמע שלכך נגלה עליו הקב"ה, ואמר לו "לך לך מארצך" בשביל זכותו שהזכיר, ואם כן היה זאת האהבה תלויה בדבר, וכל אהבה התלויה בדבר, בטל דבר בטלה האהבה... וכיון שלא נזכר צדקת אברהם קודם שאמר לו "לך לך מארצך", לא היה זה בשביל צדקת אברהם, עד שתאמר אם בטל דבר בטלה האהבה, כי זכות אבות אפשר שיהיה תמה, ואם כן תהיה הבחירה הזאת שבחר באברהם בטלה. ולכך לא הזכיר זכותו, לומר כי הבחירה הזאת לא תליא (תלויה) בזכות כלל, ולכך אי אפשר שיהיה דבר זה בטל.

2. לפי המהר"ל, מדוע התורה לא כתבה בתחילת פרשת "לך לך" את הסיבה שה' בחר באברהם?

"לך לך" - הניסיון הראשון

מסכת אבות פרק ה, משנה ג

עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה (גדולה) חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום.

הרמב"ם בפירוש למשנה זו מונה את עשרת הניסיונות שעבר אברהם, לפי הרמב"ם הניסיון הראשון של אברהם היה "לך לך מארצך..." , כמתואר בפסוק הבא:

בראשית יב, א

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ עֵינָם וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אַבְיָד אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ:

3. פסוק א מעורר שלושה קשיים. עיין בדברי המפרשים שלהלן, ונסה לעמוד מה הקושי שמעלה כל אחד מן הפירושים הבאים, וכיצד הוא מיישב אותו.

א. רש"י בראשית יב, א

לך לך - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם.

הקושי:

היישוב:

פרט בלשונך את "שתי הטובות" שמביא רש"י

ב. רמב"ן בראשית יב, א

וטעם להזכיר "ארצך ומולדתך ובית אביך", כי יקשה על האדם לעזוב ארצו אשר הוא יושב בה ושם אוהביו ורעיו וכל שכן כשהוא ארץ מולדתו ששם נולד, וכל שכן כשיש שם כל בית אביו, ולכך הוצרך לומר לו שיעזוב הכל לאהבתו של הקב"ה.

_____ : הקושי:
_____ (קושי כפול)
_____ : היישוב:

ג. רש"י בראשית יב, ב

אל הארץ אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבבה בעיניו, ולתת לו שכר על כל דבור ודבור.

_____ : הקושי:

_____ : היישוב:

הברכות

בראשית פרק יב

- (א) ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך :
- (ב) ויאעשך לגוי גדול ואברךך ואגדלה שמך והיה ברכה :
- (ג) ואברכה מברכיה ומקללה אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה :

4. הסבר בלשונך (ע"פ הפשט) את הברכות שלהם יזכה אברהם אם יקיים את הציווי "לך לך מארצך..."

_____ "וְיֹאעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל" -

_____ "וְאֲבָרְכֶךָ" - ה' יעשה שיצליח בכל מעשיה ידיו.

_____ "וְאֲגַדְלֶה שְׁמֶךָ" -

_____ "וְהָיָה בְרָכָה" - ה' יגרום לכך שאת מי שאברהם יברך הוא אכן יהיה מבורך.

_____ "וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ" -

_____ "וּמִקְלָלֶךָ אֲאָר" -

_____ "וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה" -

אברהם מקיים את ציווי ה'

בראשית יב

(ד) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֱלֹהֵי ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לֹט וְאַבְרָם בֶּן חָמֶשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בָּצֵאתוֹ מִחָרָן :
(ה) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֵת לֹט בֶּן אָחִיו וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן
וַיָּצֵאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן :

המצטרפים לאברהם ולשרה

רש"י בראשית יב, ה

אשר עשו בחרן - שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאוים. **ופשוטו של מקרא:** עבדים ושפחות שקנו להם, כמו ("וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו) עשה את כל הפבד הזה" (בראשית לא, א). "וישראל עושה חיל" (במדבר כד, יח) לשון קונה וכונס.

5. עיין בפסוק ה ובדברי רש"י, וענה:

- א. בפרק יב פסוק ה מופיע הביטוי: "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן" על ביטוי זה רש"י מביא שני פירושים. לפירוש השני רש"י קורא "פשוטו של מקרא" מכאן שהפירוש הראשון הוא "דרש".
- (1) הסבר **בלשונך** את את שני הפירושים של רש"י, לביטוי "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן"?
- (2) מדוע הפירוש השני של רש"י נחשב ל"פשוט", ואילו הפירוש הראשון של רש"י נחשב ל"דרש"?
- ב. **שאלה מאתגרת:** מדוע רש"י מביא שני פירושים אחד על **דרך הדרש** ואחד על **דרך הפשוט**?

☒ רמב"ם, הלכות עכו"ם, פרק א

בן ארבעים שנה, הכיר אברהם את בוראו. כיון שהכיר וידע, התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם, ולומר שאין זו דרך האמת, שאתם הולכים בה. ושיבר הצלמים, והתחיל להודיע לעם, שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם, ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך - כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים; וראוי לאבד ולשבר כל הצורות, כדי שלא יטעו בהן כל העם, כמו אלו שהן מדמין, שאין שם אלוה אלא אלו. כיון שגבר עליהם בראיותיו, ביקש המלך להורגו; נעשה לו נס, ויצא לחרן. והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העם, ולהודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם, ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען, והוא קורא, שנאמר "ויקרא שם - בשם ה', אל עולם" (בראשית כא, ג). וכיון שהיו העם מתקבצין לו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד לפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם. ושתל בלבם העיקר הגדול הזה.

מסעות אברהם בארץ וירידתו למצרים

בראשית יב

המסעות בארץ

- (ו) ויַעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְצָא עַד מְקוֹם שְׂכָם עַד אֵלוֹן מוֹרָה וְהִכְנִיעַנִי אִזּוּ בְּאַרְצָא :
- (ז) וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֵן אֶתְּ הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיִּבְרַח שָׁם מִזִּבְחַת לֵה' הַנִּרְאָה אֵלָיו :
- (ח) וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הַהָרָה מִקְדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֵה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעִי מִקְדָּם וַיִּבְרַח שָׁם מִזִּבְחַת לֵה' וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' :
- (ט) וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וַנְּסוּעַ הַנְּגִבָה : פ

הירידה למצרים

- (י) וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָא וַיֵּרֵד אַבְרָם מִצְרַיִםה לְגוֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאַרְצָא :
- (יא) וַיְהִי כִּי רָעַב הַקְּרִיב לְבֹא מִצְרַיִםה וַיֹּאמֶר אֶל שְׂרֵי אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יַדְעֵתִי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מִרְאָה אֶתְּ :
- (יב) וְהָיָה כִּי יֵרְאוּ אֶתְּךָ הַמִּצְרַיִם וַאֲמָרוּ אֲשֶׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֶתְּךָ יַחֲיוּ :
- (יג) אֲמָרִי נָא אֲחֹתִי אֶתְּ לַמַּעַן יִיטַב לִי בְּעַבְדֶּיךָ וְחִיתִּיהָ נִפְשִׁי בְּגִלְדֶּיךָ :
- (יד) וַיְהִי כִּבּוֹא אַבְרָם מִצְרַיִםה וַיֵּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶתְּ הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד :
- (טו) וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעֲה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פְּרַעֲה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעֲה :
- (טז) וּלְאַבְרָם הִיטִיב בְּעַבְדֶּיךָ וַיְהִי לוֹ צֹאן וּבָקָר וְחֲמֹרִים וְעַבְדִּים וְשִׁפְחוֹת וְאֶתְּנֹת וְגַמְלִים :
- (יז) וַיִּנְגַע ה' אֶתְּ פְרַעֲה נִגְעִים גְּדֹלִים וְאֶתְּ בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשָּׁתְּ אַבְרָם :
- (יח) וַיִּקְרָא פְרַעֲה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר מַה זֹאת עָשִׂיתְּ לִי לָמָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִּי כִּי אִשָּׁתְּךָ הוּא :
- (יט) לָמָּה אָמַרְתָּ אֲחֹתִי הוּא וְאָקַח אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אִשָּׁתְּךָ קַח וְלֵךְ :
- (כ) וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרַעֲה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אֹתוֹ וְאֶתְּ אִשָּׁתּוֹ וְאֶתְּ כָל אֲשֶׁר לוֹ :

בראשית יג

המסעות בארץ

- (א) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִםה הוּא וְאִשָּׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עַמּוֹ הַנְּגִבָה :
- (ב) וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב :
- (ג) וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מִנְּגֵב וְעַד בֵּית אֵל עַד הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֶהְלֵה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעִי :
- (ד) אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁיטָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה' :
- (ה) וְגַם לְלוֹט הַהֵלֶךְ אֶתְּ אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֶהְלִים :
- (ו) וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו :
- ...
- (יז) וַה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפְּרֹד לֹוט מִעַמּוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶתְּהָ שָׁם צַפְנָה וַנְּגִבָה וְקָדְמָה וַיִּמָּה :
- (טו) כִּי אֶתְּ כָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתְּהָ רָאָה לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד עוֹלָם :
- (טז) וְשִׁמְתִּי אֶתְּ זֶרְעֲךָ כְּעַפְרַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לְמַנּוֹת אֶתְּ עַפְרַת הָאָרֶץ גַּם זֶרְעֲךָ יִמְנָה :
- (יז) קוֹם הַתְּהַלֵּךְ בְּאַרְצָא לְאֶרְכָּה וּלְרַחֲבָה כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה :
- (יח) וַיִּמָּהֵל אַבְרָם וַיָּבֹא וַיִּשָּׁב בְּאַלְנֵי מִמְרָא אֲשֶׁר בְּתַבְרוֹן וַיִּבְרַח שָׁם מִזִּבְחַת לֵה' : פ

הירידה למצרים (י-כ)

הניסיון

בראשית יב, י	
וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לְגֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ:	
<p>רש"י בראשית יב, י</p> <p>רעב בארץ - באותה ארץ לבדה, לנסותו אם ירהר אחר דבריו של הקדוש ברוך הוא שאמר לו ללכת אל ארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה.</p>	<p>○ רמב"ן בראשית, יב, י</p> <p>ודע כי אברהם אבינו חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עוון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלהים כח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עוון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפדנו ממות. ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא.</p>

6. עיין בפסוק י ובדברי רש"י ורמב"ן, וענה:

א. (1) לפי רש"י, מהו הניסיון שניצב בפני אברהם, ומה ה' ציפה מאברהם?

(2) לפי רש"י, האם אברהם עמד בניסיון?

○ ב. (1) לפי הרמב"ן, מהו הניסיון שניצב בפני אברהם, ומה ה' ציפה מאברהם?

(2) לפי הרמב"ן, האם אברהם עמד בניסיון?

(3) לפי הרמב"ן, מה היו התוצאות לדורות של ניסיון זה? ומדוע אלו היו התוצאות?

☒ רד"ק בראשית יב, יב

...ומזה פחד אברהם, ולא סמך על הבטחת האל שהבטיחו, כי אמר שמא יגרום החטא. וכן פחד יעקב אבינו אחר הבטחת האל, וכן ראוי לכל צדיק שלא יסמוך במקום סכנה על הנס, וישמור עצמו בכל תחבולה אשר יוכל. ועל זה אמר שלמה "אשרי אדם מפחד תמיד" (משלי כ"ח) וכן אמרו חז"ל: "מניין שאין סומכים על הנס? שנאמר: (דברים ו') 'לא תנסו את ה' אלהיכם' " (תענית ט').

7. כיצד עונה רד"ק על טענת רמב"ן? (שתי תשובות)

○ "אמרי נא אחתי אתך..."

בראשית יב, יג

אמרי נא אחתי אתך למען ייטב לי בעבורך וְחִיתָה נַפְשִׁי בְגִלְדָּךְ:

○ ספורנו בראשית יב, יג

למען ייטב לי - למען כשאתאמרי שאת אחותי יקנה כל אחד מהם שאשיאך לו, ולא יחשב שום אחד מהם להרגני, אבל "ייטיב לי" במהר ובמתן (על פי להלן לד, יב), כמו שהיה המנהג אז שהיו מפתים את אבי האשה במהר וקרוֹבִיָהּ בְּמַגְדָּנוֹת (על פי להלן כד, כג), כְּדִי שִׁיִּסְכְּימוּ לָתֵת אוֹתָהּ לְתוֹבֵעַ... וְגִין כָּךְ (תוך כדי הדיון על המוהר ועל הנישואים) חָשַׁב (שכבר תהיה אפשרות) לְצַאת מִשָּׁם. וְתִקַּח הָאִשָּׁה... וְלֹאֲבָרָם הֵיטִיב - שְׁלֹא נִמְלְכוּ רֵאשׁוֹנָה בּו לְפִתוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַמְנַהֵג, וְזֶה כִּי חָשְׁבוּ שֶׁלֹא הָיָה צָרָךְ לָזֶה כָּלֵל מֵאַחַר שֶׁלְקַחָהּ הִמְלִיךָ לָאִשָּׁה...

8. בקשת אברהם משרה מעלה לכאורה קושי מוסרי - האמנם דואג אברהם לעצמו אפילו במחיר קלונה של שרה?!

כיצד עונה על שאלה זו הספורנו? מה תכנן אברהם? והאם תוכניתו צלחה?

שיטת הרמב"ן - "מעשה אבות סימן לבנים"

רמב"ן בראשית יב, ו

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכס - אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים" (תנחומא ט). ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, **כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לנבא לזרעו.**

9. עיין בדברי הרמב"ן על פסוק ו, וענה:

א. לפי הרמב"ן, מה העיקרון המרכזי (ה"ענין הגדול") של סיפורי האבות בספר בראשית? הסבר את העיקרון.

ב. מה הדמיון שמוצא הרמב"ן בין האבות לנביאים?

ג. הכתוב מרבה בפרטים המתארים את דרכו של אברהם בארץ, מדוע?

דוגמה לעקרון "מעשה אבות סימן לבנים"

רמב"ן בראשית יב, י

ויהי רעב בארץ - הנה אברהם ירד למצרים מפני הרעב לגור שם להחיות נפשו בימי הבצורת, והמצרים עשקו אותו חנם לקחת את אשתו, והקב"ה נקם נקמתם בנגעים גדולים, והוציאו משם במקנה בכסף ובוזהב, וגם ציווה עליו פרעה אנשים לשלחם.

ורמז אליו כי בניו ירדו מצרים מפני הרעב לגור שם בארץ, והמצרים ירעו להם וייקחו מהם הנשים כאשר אמר (שמות א כג): "וכל הבת תחיון", והקב"ה ינקום נקמתם בנגעים גדולים עד שיוציאם בכסף וזהב וצאן ובקר מקנה כבד מאד, והחזיקו בהם לשלחם מן הארץ. לא נפל דבר מכל מאורע האב שלא יהיה בבנים.

10. הצג בטבלה שלפניך כיצד מיושם העיקרון של הרמב"ן - "מעשה אבות סימן לבנים" בנוגע למעשי אברהם במצרים.

מקום הירידה	"מעשה אבות"	"סימן לבנים"
מקום הירידה	אברהם ירד מארץ כנען למצרים (י)	יעקב ובניו ירדו מארץ כנען למצרים
סיבת הירידה		
לקיחת הנשים		
העונש של המצרים		
המתנות		
השילוח הנחרץ		